

Sammanfattning

Enligt bestämmelser i ett företagsavtal erhåller en arbetstagare arbetstidsförkortning om nattpass fullgöres i viss omfattning under en begränsningsperiod. Fråga om den närmare innebörden av begreppet nattpass.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2007-07-04
StockholmDom nr 66/07
Mål nr A 56/06**I****KÄRANDE**

Tjänstemannaförbundet HTF, Box 30102, 104 25 STOCKHOLM
Ombud: förbundsjuristen Bo Villner, LO-TCO Rättsskydd AB, Box 1155,
111 81 STOCKHOLM

SVARANDE

1. Almega Tjänsteföretagen, Box 55545, 102 49 STOCKHOLM
2. SOS Alarm Sverige Aktiebolag, 556159-5819, Box 5776,
114 87 STOCKHOLM
Ombud för båda: jur. kand. Mia Fransson, ALMEGA AB, Box 55545,
102 49 STOCKHOLM

II**KÄRANDE**

HTF-klubbarna vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag, se domsbilaga 1
Ombud: förbundsjuristen Bo Villner, LO-TCO Rättsskydd AB, adress se
ovan

SVARANDE

SOS Alarm Sverige Aktiebolag, 556159-5819, adress se ovan
Ombud: jur. kand. Mia Fransson, ALMEGA AB, adress se ovan

SAKEN

kollektivavtalstolkning

Mellan Tjänstemannaförbundet HTF (förbundet) och Almega Tjänsteföretagen gäller kollektivavtal för tjänstemän anställda vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag (bolaget). Mellan förbundet och bolaget har år 1999 träffats ett särskilt avtal om företagsbestämmelser för personal i alarmeringstjänst inom bolaget som kompletterar respektive ersätter bestämmelser i tidigare nämnda kollektivavtal för tjänstemän. Detta avtal har år 2005 ersatts av ett mellan bolaget och HTF-klubbarna vid bolaget träffat avtal om företagsbestämmelser där bl.a. arbetstiden för tjänstemän vid bolaget regleras i en särskild bilaga.

I 1999 års företagsavtal finns i § 5 följande bestämmelser om arbetstid.

Vid kontinuerlig dygnstjänst är ordinarie arbetstid förkortad till 36 timmar per helgfri vecka under förutsättning att nattpass fullgörs i genomsnitt minst en gång per vecka. Kontinuerlig dygnstjänst innebär att arbetstiden är förlagd till dygnets alla timmar, årets alla dagar. För annan kontinuerlig dygnstjänst är ordinarie arbetstid förkortad till 38 timmar per helgfri vecka under förutsättning att nattpass fullgörs minst en gång under en begränsningsperiod i schemacykeln. För övriga tjänster ska arbetstiden vara 40 timmar per helgfri vecka.

I 2005 års företagsavtal finns i bilaga 1, § 2.1, bestämmelser om arbetstid med följande lydelse.

För tjänstemän gäller normal arbetstid på 40 timmar i genomsnitt per helgfri vecka.

Begränsningsperioden är lika med schemaperioden. Schemaperioden kan under sommaren vara upp till 12 veckor och under övriga delen av året upp till 10 veckor.

Kontinuerlig dygnstjänstgöring innebär att arbetstiden är förlagd till dygnets alla timmar och årets alla dagar.

För kontinuerlig dygnstjänst är ordinarie arbetstid förkortad till 38 timmar per helgfri vecka under förutsättning att nattpass fullgörs minst en gång under en begränsningsperiod.

Vid kontinuerlig dygnstjänst är den ordinarie arbetstiden förkortad till 36 timmar per helgfri vecka under förutsättning att nattpass fullgörs i genomsnitt minst en gång per vecka.

Förbundet och arbetsgivarparterna tvistar om tolkningen av begreppet nattpass i § 5 i 1999 års företagsavtal. HTF-klubbarna vid bolaget och bolaget tvistar om tolkningen av samma begrepp i bilagan i 2005 års avtal (båda nedan kallade företagsavtalet). Arbetstagarparterna är av uppfattningen att arbetspass som delvis är förlagda på natten är att betrakta som nattpass i företagsavtalets mening, och arbetstagare som fullgör sådana nattpass är därmed berättigade till arbetstidsförkortning enligt avtalet. Arbetsgivarparternas ståndpunkt är att ett nattpass i avtalets mening är ett pass som är förlagt till hela natten och avlöses av ett förmiddagspass, vilket innebär att endast den som fullgör ett sådant nattpass är berättigad till arbetstidsförkortning.

Parterna har tvisteförhandlat utan att kunna enas.

Yrkanden

Förbundet har, som det slutligt bestämt sin talan, yrkat att Arbetsdomstolen skall förklara att arbetspass vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag förlagda kl. 14.30–1.30 respektive kl. 15.30–2.30 är nattpass i den mening som avses i § 5 i 1999 års avtal om företagsbestämmelser.

HTF-klubbarna vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag har yrkat att Arbetsdomstolen skall förklara att arbetspass vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag förlagda kl. 14.30–1.30 respektive kl. 15.30–2.30 är nattpass i den mening som avses i § 2.1 i bilaga 1 till 2005 års avtal om företagsbestämmelser.

Almega Tjänsteföretagen och bolaget har bestritt förbundets yrkande. Bolaget har bestritt HTF-klubbarnas yrkande.

Arbetstagarparterna och Almega Tjänsteföretagen har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader. För det fall arbetstagarparternas respektive talan bifalles har arbetsgivarparterna yrkat att domstolen förordnar att vardera partssidan skall svara för sina rättegångskostnader. Arbetstagarparterna har bestritt att förhållandena är sådana att rättegångskostnaderna bör kvittas.

Inledningsvis har tvisten även omfattat yrkanden om allmänt skadestånd till arbetstagarorganisationerna för kollektivavtalsbrott samt allmänt och ekonomiskt skadestånd till de tjänstemän vid bolaget som upptagits i domsbilaga 2, uteslutes här. Dessa yrkanden har återkallats av kärandena och svarandena har inte haft något att erinra mot detta.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Arbetstagarparterna

Vanliga nattpass vid bolaget, s.k. N-pass (natt) är normalt förlagda kl. 21.00–6.00 eller kl. 22.00–7.00 och berättigar till arbetstidsförkortning enligt företagsavtalet. I storstäderna finns därutöver vid veckosluten pass som avslutas kl. 2.00 och 3.00. I februari 2002 infördes vid SOS-centralen i Malmö på grund av personalbrist en ny typ av pass som var förlagda delvis på natten, nämligen kl. 14.30–1.30 och 15.30–2.30, s.k. EKN- resp. KN-pass (eftermiddag/kort natt resp. kort natt). Inledningsvis förekom dessa endast på fredagar och lördagar. Vid införandet av EKN- och KN-passen erhöll de tjänstemän som arbetade sådana nattpass arbetstidsförkortning i enlighet med företagsavtalets bestämmelser, vilket var en korrekt tillämpning av företagsavtalet. Hösten 2004 upphörde dock bolaget att tillämpa arbetstidsförkortningen vad avser arbete på EKN- och KN-pass, eftersom bolaget var av uppfattningen att endast pass som sträckte sig över hela natten utgjorde sådana nattpass som berättigade till arbetstidsförkortning.

Arbetstagarparterna är av uppfattningen att arbetspass förlagda kl. 14.30–1.30 respektive kl. 15.30–2.30 är att betrakta som nattpass i företagsavtalets mening. Begreppet nattpass måste anses inbegripa alla sorts pass som innefattar natten helt eller delvis. Till stöd härför åberopas i första hand bestämmelsernas ordalydelse. Innebörden av begreppet är densamma i 1999 års avtal som i 2005 års avtal.

Bestämmelser om att nattpass berättigar till arbetstidsförkortning tillkom redan år 1989. I 1993 års avtal återfinns i stort sett samma skrivning som finns i avtalen åren 1999 och 2005. Frågan om de korta nattpassen diskuterades troligen inte av parterna i samband med de två förstnämnda avtalens tillkomst, eftersom det inte förekom några kortare nattpass vid dessa tidpunkter. Vid förhandlingarna inför 1999 års avtal deklarerade företrädare för förbundet att det enligt förbundets uppfattning räckte med att arbeta del av natt för att vara berättigad till arbetstidsförkortning enligt företagsavtalet. Bolaget

hade inte någon erinran mot detta och bemötte i vart fall inte förbundets åsikt. Vid förhandlingarna inför 2005 års avtal har frågan om nattpass inte varit föremål för diskussion. Innebörden av 2005 års avtal måste därför vara densamma som i 1999 års avtal.

Ytterligare stöd för arbetstagarparternas uppfattning om innebörden av begreppet nattpass kan hämtas från den definition av nattetid som finns i regeln om obekväm arbetstid och beredskap, § 8 mom. 1 b i 1999 års avtal. Enligt den bestämmelsen utgör tiden kl. 0.00–6.00 nattetid. Det bör också beaktas att det sedan den 1 juli 2005 finns en definition i arbetstidslagen av innebörd att arbete som avslutas efter kl. 1.00 är nattarbete.

Syftet och ändamålet med bestämmelsen återopas också till stöd för arbetstagarparternas ståndpunkt. Bakgrunden till bestämmelsen i företagsavtalet är att parterna har varit överens om nödvändigheten av att bereda vila och återhämtning för tjänstemän vars arbetstid är förlagd till dygnets alla timmar och särskilt då för det arbete under nattetid som är mest betungande. Den tyngsta arbetsbelastningen för operatörerna på SOS-centralerna infaller på fredagar och lördagar från kvällen t.o.m. tretiden på natten. Vid de s.k. EKN- och KN-passen är därför behovet av vila och återhämtning särskilt framträdande. Vid tjänstgöring fram till kl. 1.30 respektive kl. 2.30 rubbas dessutom nattvilan väsentligt. Ur ändamålssynpunkt är arbetstagarparternas uppfattning därför den enda rimliga. Syftet med bestämmelsen är att ge arbetstidsförkortning vid nattarbete just beroende på de olägenheter av skilda slag som sådant arbete medför.

Även praxis kan anföras som stöd för arbetstagarparternas tolkning. Som tidigare nämnts tillämpades under åren 2002–2004 bestämmelserna i företagsavtalet vid SOS-centralen i Malmö på ett sätt som innebar att även de som arbetat EKN- och KN-pass erhöll arbetstidsförkortning om de var schemalagda för kontinuerlig dygnstjänst. Det krävdes således inte, som arbetsgivarparternas nu gör gällande, att arbete utfördes under hel natt för att det skulle vara fråga om nattpass i avtalets mening. Även vid SOS-centralen i Stockholm har de som arbetat del av natt åtnjutit arbetstidsförkortning. Passen har i Stockholm varat mellan kl. 18.00 och 2.00.

Arbetstagarparternas uppfattning är sammanfattningsvis att om en arbetstagarare är schemalagd för kontinuerlig dygnstjänst är det tillräckligt att denne arbetar till 1.00 eller 2.00 på natten för att ett nattpass i företagsavtalets mening skall anses ha fullgjorts. Därmed är en sådan arbetstagarare också berättigad till arbetstidsförkortning på det sätt företagsavtalet anger.

Arbetsgivarparterna

Staten har uppdragit åt bolaget att svara för nödnumret 112 inom Sverige samt för alarmeringstjänsten för statlig räddningstjänst. Bolaget bedriver verksamhet på ett tjugotal platser i Sverige och har ca 850 anställda, varav ca 600 är SOS-operatörer. Under beaktande av verksamhetens särskilda krav på tillgänglighet dygnet runt har parterna i lokala kollektivavtal, företagsavtal, bl.a. anpassat arbetstidsreglerna.

Rätten till arbetstidsförkortning infördes för första gången i företagsavtalet år 1975. De regler som reglerar den rätten och som nu är föremål för tvist har i stort sett varit oförändrade sedan år 1989. Detta är parterna överens om. Enligt arbetsgivarparterna har emellertid nattpass aldrig varit och är fortfarande inte samma sak som nattarbete. Begreppet nattpass har avsett passet kl. 21.00–7.00 (s.k. N-pass). Det har varit väl känt av alla parter och någon särskild precisering av begreppet nattpass har inte ansetts nödvändig att göra i företagsavtalet, särskilt inte som avtalet innebar att arbetstidsförkortningen endast avsåg dem som haft kontinuerlig dygnstjänst. Kontinuerlig dygnstjänst innebär att arbetstiden är förlagd till dygnets alla timmar, årets alla dagar. Under åren som har gått har det inte förekommit några tillämpnings- eller tolkningsproblem beträffande denna bestämmelse.

SOS-centralen i Malmö hade tidigare endast tre typer av pass: förmiddags-, eftermiddags- och nattpass. Nattpasset har sträckt sig över hela natten och de som arbetat ett sådant pass har avlösts av personal som arbetat förmiddagspass. Som nyss nämnts har det, som en första förutsättning för att komma i åtnjutande av arbetstidsförkortning enligt företagsavtalet, krävts att den anställde har haft kontinuerlig dygnstjänst. Detta innebär alltså att personen skall vara schemalagd på såväl förmiddags-, eftermiddags- som nattpass. Arbetsgivarparterna bestrider att den gemensamma partsavsikten med avtalsbestämmelsen har varit att även de som arbetar endast del av natt skall ha rätt till samma arbetstidsförkortning som de som arbetar hela nätter.

På grund av att det fanns behov av utökad bemanning på fredagar, lördagar och söndagar har det vid SOS-centralen i Malmö vid sidan av kontinuerlig dygnstjänst införts ett schema som kallas förlängd dagtid. En person som är schemalagd på förlängd dagtid har inte haft nattpass i sitt arbetsschema och är därför inte berättigad till arbetstidsförkortning. Det är riktigt som arbetstagarparterna uppgett att det i februari 2002 vid SOS-centralen i Malmö infördes en ny typ av arbetspass som delvis var förlagda på natten, s.k. EKN- och KN-pass. I samband därmed kom dock företagsavtalets regler att tillämpas på ett felaktigt sätt under en period, vilket innebar att personer som var schemalagda på förlängd dagtid och arbetade EKN- eller KN-pass fick arbetstidsförkortning på samma sätt som de som arbetade hela nätter. Den felaktiga tillämpningen i Malmö uppdagades centralt hos bolaget först under våren 2004. I syfte att göra alla i organisationen uppmärksamma på den rätta tolkningen skickade förhandlingschefen vid bolaget, R.K., i juni 2004 ut information till samtliga SOS-centralers chefer. Därefter har avtalet tillämpats på ett korrekt sätt, och arbetstagarorganisationen har under tiden därefter inte riktat några invändningar mot en schemaläggning som utgick från att arbetstidsförkortning inte skulle ske i dessa fall. Andra centraler inom bolaget som har haft arbetspass som har sträckt sig till kl. 1.30 och kl. 2.30 har tillämpat företagsavtalet korrekt och passen har där inte gett tjänstemännen rätt till arbetstidsförkortning. I Stockholm har det inte funnits förlängda dagpass såsom i Malmö. Däremot har på grund av förstärkningsbehov nattpass ibland gjorts om till pass som börjar tidigare och slutar kl. 2.00. I dessa situationer, då utgångspunkten alltid varit att den anställde

har varit schemalagd för arbete på ett N-pass, har arbetstagaren erhållit arbetstidsförkortning som om han eller hon skulle ha arbetat N-pass.

Trots att arbetstidsförkortningen vid korta nattpass i Malmö upphörde hösten 2004 har förbundet inte förrän hösten 2005 ifrågasatt den tillämpning som därefter skedde i Malmö. Detta tyder på att bolagets tillämpning av bestämmelsen är i överensstämmelse med parternas gemensamma uppfattning om företagsavtalets innebörd i det nu aktuella avseendet. Tillämpningen och tolkningen har inte heller ifrågasatts i samband med avtalsförhandlingarna år 2005 eller varit föremål för någon annan tvisteförhandling. Ordföranden i HTF:s samrådsorgans verkställande utskott, Å.N., som var med vid avtalsförhandlingarna både år 1999 och 2005, delar arbetsgivarparternas uppfattning vad gäller innebörden av begreppet nattpass i företagsavtalets bestämmelser om arbetstidsförkortning. Det var Å.N. som uppmärksammade bolaget centralt på den felaktiga tillämpningen lokalt i Malmö. Även detta visar att det föreligger och förelåg en gemensam partsavsikt innebärande att EKN- och KN-passen i sig inte skall föranleda en rätt till arbetstidsförkortning.

Reglerna om ersättning för obekväm arbetstid och vad som avses med natte-tid i det sammanhanget saknar helt relevans för den i detta mål aktuella frågan. I avtalets bestämmelser om nattpass finns inte heller någon hänvisning till dessa regler.

Definitionen av natt och nattarbetande i arbetstidslagen har inte på något sätt legat till grund för begreppet nattpass i företagsavtalet.

Reglerna om arbetstidsförkortning har i princip varit oförändrade sedan den tid då det endast fanns en typ av nattpass. Eftersom avtalstexterna inte har ändrats och frågan om ändring av avtalet över huvud taget inte tagits upp i samband med avtalsförhandlingar därefter kan innebörden inte vara en annan nu än den var tidigare. Parterna har haft en gemensam partsavsikt och den har således inte ändrats. Bolaget skulle heller aldrig gå med på att låta de tjänstemän som arbetar del av natt få samma arbetstidsförkortning som de tjänstemän som arbetar hela nätter. Det skulle inte vara rättvist.

Arbetstagarparterna

I det företagsavtal som gällde år 2004 var förbundet part, inte de lokala klubbarna. Å.N. företrädde klubbarna och hade inte rätt att företräda förbundet i den aktuella tolkningsfrågan.

Domskäl

Bakgrund

Tvisten gäller tolkningen av begreppet nattpass i dels det mellan förbundet och bolaget gällande 1999 års företagsavtal, dels det mellan förbundets klubbar och bolaget gällande 2005 års företagsavtal, som ersatte 1999 års avtal.

Parterna är överens om att innebörden av begreppet nattpass är densamma i 2005 års företagsavtal som i 1999 års företagsavtal.

Företagsavtalet innehåller bland annat regler om arbetstid och arbetstidsförkortning. För att vara berättigad till arbetstidsförkortning på grund av arbetade nattpass krävs att den anställde har kontinuerlig dygnstjänst. Arbetstidsförkortningen är olika stor beroende på hur många nattpass som fullgörs under en viss begränsningsperiod. I företagsavtalet finns emellertid inte någon definition av begreppet nattpass.

Bakgrunden till tvisten är i korthet följande. Vid bolaget förekom tidigare endast en typ av nattpass, nämligen pass som varade hela natten. I februari 2002 infördes emellertid vid SOS-centralen i Malmö en ny typ av arbetspass, s.k. korta nattpass, förlagda till antingen 14.30–1.30 eller 15.30–2.30 (s.k. EKN- respektive KN-pass). Även vid andra SOS-centraler har det förekommit arbetspass som förlagts till del av natt. Parterna i målet tvistar om huruvida anställda som fullgör sådana pass är berättigade till arbetstidsförkortning på samma sätt som de som fullgör traditionella nattpass, dvs. arbete hel natt.

Arbetstagarparternas ståndpunkt är att anställda som arbetar del av natt, dvs. på s.k. EKN- och KN-pass, skall anses fullgöra nattpass i företagsavtalets mening och därmed vara berättigade till den i avtalet angivna arbetstidsförkortningen. Enligt dem ger avtalets ordalydelse stöd för denna ståndpunkt, liksom även den gemensamma partsavsikten med avtalet och bolagets tillämpning av avtalet vid SOS-centralerna i Malmö och Stockholm. De har också hänvisat till ändamålet med regeln om arbetstidsförkortning.

Arbetsgivarparternas ståndpunkt är sammanfattningsvis följande. Arbetspass som sträcker sig till ca kl. 1.30 och kl. 2.30 ger inte rätt till arbetstidsförkortning. Nattpass i företagsavtalets mening är ett pass som sträcker sig över hela natten, normalt från kl. 21.00 till 7.00. Endast fullgörande av sådana pass ger rätt till arbetstidsförkortning under de förutsättningar som anges i företagsavtalet. Att begreppet nattpass skall ha den innebörd som arbetsgivarparterna hävdar har varit den gemensamma partsavsikten vid avtalets ingående och är förenligt med ändamålet med regeln. Bolaget har också tillämpat regeln på det sättet. Den tillämpning som en tid skedde lokalt vid SOS-centralen i Malmö var felaktig.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på arbetstagarparternas begäran hållits vittnesförhör med förre avtalssekreteraren E.H., f.d. vice ordföranden i förbundets samrådsorgan O.W., f.d. klubbordföranden vid bolaget I.B., vice ordföranden i samrådsorganet A-C.L. och f.d. klubbordföranden B.S. På arbetsgivarparternas begäran har hållits vittnesförhör med förhandlingschefen vid bolaget och f.d. ordföranden inom förbundets samrådsorgans verkställande utskott år 1997 R.K., f.d. ordföranden inom förbundets samrådsorgans verkställandes utskott Å.N., f.d. personalchefen hos bolaget S-O.L., f.d. ordföranden inom förbundets

samrådsorgans verkställande utskott S.P. samt bemanningsplaneraren och f.d. driftsledaren och funktionschefen vid SOS-centralen i Malmö C.O. Arbetsgivarparterna har åberopat skriftlig bevisning.

Gemensam partsavsikt?

I första hand är det vad parterna gemensamt åsyftat vid kollektivavtalets tillkomst som bestämmer dess innehåll.

Det är ostridigt att bestämmelser om arbetstidsförkortning vid nattpass tillkom redan år 1989, och att bestämmelserna från och med 1993 års avtal fick en utformning som motsvarar de nu omtvistade reglerna. Av utredningen framgår inte annat än att de nattpass som huvudsakligen förekom vid tiden för avtalsförhandlingarna inför de nyss nämnda avtalen sträckte sig över hela nätter, dvs. det parterna i dag kallar N-pass, och att de ingick i den kontinuerliga dygnstjänstgöringen. Det har inte heller påståtts att frågan om den närmare innebörden av begreppet nattpass diskuterades av parterna vid dessa tillfällen.

Vad beträffar diskussionerna inför 1999 års avtal har framkommit att inte någon av de personer som då deltog har påstått att frågan om korta nattpass diskuterades eller att det förelåg några oklarheter i fråga om vad ett nattpass innebar. O.W. har dock påstått att sådana diskussioner ofta förts under hand efter det avtalet ingåtts eftersom det började dyka upp olika typer av korta nattpass. Enligt honom har man från förbundets sida då hävdats att även arbete del av natt kunde vara nattpass. Han har vidare uppgett att han i sådana diskussioner, utan att motparten gjort någon invändning, förklarat att enligt hans uppfattning innebar sådant arbete som enligt arbetstidslagen är nattarbete även att nattpass i företagsavtalets mening fullgjordes. Huruvida dessa diskussioner enligt O.W:s uppfattning även fördes inför förhandlingarna om 2005 års avtal framgår inte klart. I vart fall saknas stöd för något sådant i det övriga förhörspersoner uppgett om dessa förhandlingar. Både Å.N. och R.K. har bestämt uttalat att frågan om innebörden av nattpass och rätten till arbetstidsförkortning för s.k. korta nattpass inte var uppe till diskussion vid dessa förhandlingar. A-C.L. har uppgett att hon inte kan minnas någon sådan diskussion.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning av utredningen i denna del. Vid den tidpunkt då reglerna om arbetstidsförkortning vid fullgörande av nattpass infördes förekom endast en typ av nattpass. Parterna var eniga om vad ett sådant nattpass innebar och hade inget behov av att definiera detta begrepp i avtalet. Förhållandena var i princip oförändrade vid tillkomsten av 1993 och 1999 års avtal, och eftersom frågan inte heller vid dessa tillfällen var föremål för diskussion måste det antas att innebörden av begreppet var oförändrad. I tiden därefter har det vid några SOS-centraler börjat förekomma även s.k. korta nattpass, och i Malmö har dessa t.o.m. schemalagts. Om avtalsparterna hade haft för avsikt att även dessa arbetspass skulle medföra rätt till arbetstidsförkortning utan att någon ändring av avtalstexten gjordes borde det i vart fall ha framkommit att frågan varit föremål för diskussion. Så är emellertid inte fallet. Ingen av förhörspersonerna har hävdats att frågan diskuterades vid

förhandlingarna inför 2005 års avtal. Detta talar för att avsikten varit den arbetsgivarparterna påstår, nämligen att någon förändring inte var avsedd i förhållande till vad som tidigare gällt. Ytterligare stöd för att partsavsikten varit den av arbetsgivarpartens påstådda utgör det förhållandet att Å.N., som i förhandlingarna inför 2005 års avtal företrädde HTF-klubbarna, uppgett att han och bolagets företrädare, R.K., var överens om att korta nattpass och s.k. förstärkningspass inte medförde rätt till arbetstidsförkortning.

Vad som framkommit i denna del talar enligt Arbetsdomstolens mening med styrka för att den gemensamma partsavsikten varit den arbetsgivarparterna påstår. Innan domstolen tar slutlig ställning i tolkningsfrågan finns det emellertid anledning att granska vad som i övrigt anförts av betydelse för avtals-tolkningen, nämligen avtalets ordalydelse, tillämpning och syftet med de aktuella reglerna.

Avtalets ordalydelse m.m.

Som tidigare nämnts saknas i avtalet en definition av begreppet nattpass. Parterna är dock överens om att vanliga nattpass, N-pass, är de pass som sträcker sig över hela natten och som avlöses av förmiddagspass. Detta utesluter emellertid inte att även pass som omfattar del av natt skulle kunna vara nattpass i avtalets mening.

Om man till att börja med begränsar sig till ordet natt kan det ordet i och för sig, enligt allmänt språkbruk, avse tid mellan t.ex. kl. 1.00 och kl. 3.00. Som arbetstagarparterna påpekat fanns i 1999 års företagsavtal en bestämmelse om obekväm arbetstid, i vilken nattetid definierats som tiden mellan kl. 0.00 och 6.00. Vidare anges sedan den 1 juli 2005 i arbetstidslagen i bestämmelsen om nattarbete att med natt avses perioden mellan kl. 22 och kl. 6.00.

Det begrepp som skall tolkas är emellertid inte ordet natt utan begreppet nattpass. Vad som sagts ovan om orden natt och nattetid kan inte anses ha någon direkt relevans för tolkningen av begreppet nattpass, eftersom det inte visats att parterna haft för avsikt att lägga innebörden i de orden till grund för begreppet nattpass i de nu aktuella bestämmelserna.

Av avtalstexten framgår att arbetstagaren skall arbeta på ett schema som innebär kontinuerlig dygnstjänst för att ett fullgjort nattpass under viss begränsningsperiod skall berättiga till arbetstidsförkortning. Som tidigare nämnts innebär kontinuerlig dygnstjänst att arbetstiden är förlagd till dygnets alla timmar, årets alla dagar. Sammanhanget talar därför i viss mån för att nattpass avser vanliga nattpass, N-pass, dvs. ett sådant pass som ingick i kontinuerlig dygnstjänst redan när reglerna om arbetstidsförkortning vid fullgjort nattpass kom till, dvs. år 1989, och inte de senare tillkomna förkortade nattpassen.

Enligt Arbetsdomstolens mening talar vad som framkommit i denna del inte mot arbetsgivarpartens uppfattning i tolkningsfrågan.

Avtalets tillämpning

Av utredningen i målet framgår att de tvistiga bestämmelserna under en tid har tillämpats i överensstämmelse med arbetstagarpartens uppfattning vid SOS-centralen i Malmö. Det framgår emellertid också att bolagets ledning, när den fått kännedom om denna avtalstillämpning, reagerat mot denna och att reglerna därefter tillämpats i enlighet med arbetsgivarpartens mening. Utredningen i målet visar inte att det vid andra SOS-centraler, som t.ex. den i Stockholm, har förekommit någon av bolaget accepterad tillämpning av det slag som arbetstagarparterna påstått. Det som framkommit om avtalets tillämpning ger därmed inte något stöd för arbetstagarpartens uppfattning.

Ändamålet med reglerna

Enligt arbetstagarparterna innebär de korta nattpassen just sådana olägenheter som är bakgrunden till att arbetstidsförkortning ges vid nattarbete. Syftet med reglerna talar därför enligt dem för att även korta nattpass skall ge arbetstidsförkortning. De har bl.a. hävdat att den tyngsta arbetsbelastningen för operatörerna på centralerna infaller på fredagar och lördagar från kvällen t.o.m. tretiden på natten och att behovet av vila och återhämtning därför är särskilt stort för dem som arbetar EKN- och KN-pass. Arbetsgivarparterna har anfört att rättviseskäl talar mot att de som endast arbetar del av natt skall erhålla samma arbetstidsförkortning som de som arbetar hela nätter. Enligt Arbetsdomstolens mening innebär det som framkommit i denna del inte någon ledning i tolkningsfrågan.

Arbetsdomstolens sammanfattande bedömning

Arbetsdomstolen har ovan funnit utrett att starka skäl talar mot att den gemensamma partsavsikten varit den arbetstagarpartens påstår, nämligen att företagsavtalet skall tolkas så att s.k. korta nattpass skall anses utgöra sådana nattpass som under vissa omständigheter berättigar till arbetstidsförkortning enligt företagsavtalet. Vad som framkommit om avtalets ordalydelse och det sammanhang i vilket begreppet förekommer samt avtalsbestämmelsens tillämpning och ändamål medför inte någon annan slutsats. Domstolen finner således att företagsavtalet inte skall anses ha den innebörd som arbetstagarparterna påstår. Arbetspass vid bolaget förlagda till kl. 14.30–1.30 respektive 15.30–2.30 skall således inte betraktas som nattpass i företagsavtalets mening. Denna bedömning innebär att arbetstagarpartens fastställelseyrkanden skall avslås.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång skall förbundet utge ersättning för Almega Tjänsteföretagens rättegångskostnader. Den yrkade ersättningen får anses skäligen.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avskriver den av Tjänstemannaförbundet HTF och HTF-klubbarna vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag förda fullgörelsetalan.

2. Arbetsdomstolen avslår den av Tjänstemannaförbundet HTF och HTF-klubbarna vid SOS Alarm Sverige Aktiebolag förda talan i övrigt.

3. Arbetsdomstolen förpliktar Tjänstemannaförbundet HTF att ersätta Almega Tjänsteföretagen för rättegångskostnader med 151 250 (ettundra-femtioettusentvåhundrafemtio) kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Inga Åkerlund, Maj Johansson, Inga Jerkeman, Tord Granström, Anders Sandgren, Inger Efraimsson och Karl-Erik Svensson. Enhälligt.

Sekreterare: Maria Vereide Dahlberg

Domsbilaga 1
i mål A 56/06

1. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Eskilstuna
Sundbyvägen 2, 633 44 ESKILSTUNA
2. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Falun
Lugnetleden 3, 791 38 FALUN
3. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Gävle
Box 975, 801 33 GÄVLE
4. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Göteborg
Box 5424, 402 29 GÖTEBORG
5. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Halmstad
Kristinehedsvägen 2, 302 44 HALMSTAD
6. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Jönköping
Glansgatan 7, 554 54 JÖNKÖPING
7. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Karlstad
Infanterigatan 20, 653 40 KARLSTAD
8. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Luleå
Skomakargatan 35, 972 41 LULEÅ
9. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Malmö
Box 60068, 216 10 LIMHAMN
10. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Norrköping
Albrektsvägen 148, 602 39 NORRKÖPING
11. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Skellefteå
Solbacken, 931 70 SKELLEFTEÅ
12. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Stockholm
Malmskillnadsgatan 64, 111 38 STOCKHOLM
13. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Sundsvall
Björneborgsgatan 40, 854 60 SUNDSVALL
14. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Uppsala
Box 387, 751 06 UPPSALA
15. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Västerås
Box 101, 721 05 VÄSTERÅS

16. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Växjö
Box 243, 351 05 VÄXJÖ

17. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Örebro
Box 33620 701 35 ÖREBRO

18. HTF-klubben vid SOS Alarm Sverige AB i Östersund
Regementsgatan 23, 831 41 ÖSTERSUND